

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 841/2020 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om begränsning av användningen av torv och om torvens betydelse

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 841/2020 rd undertecknat av riksdagsledamot Ritva Elomaa /saf m.fl.:

Kommer regeringen att begränsa användningen av torv, och en hurdan betydelse bedömer regeringen att användningen av torv har med beaktande av andra användningsändamål utöver som energikälla, och hur kan man ersätta torv med lika fungerande och lönsamma lösningar?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering innehåller ett mål om att Finland ska vara koldioxidneutralt senast 2035. I samband med detta strävar man i regeringsprogrammet även efter att halvera användningen av torv som energikälla senast 2030 för att minska utsläppen. Regeringen anser dock att minskningen måste ske stegvis, och i regeringens mål ingår inte att lägga ned användningen av torv som energikälla, för övriga ändamål eller att lägga ned torvproduktionen.

För närvarande används torv som energikälla för cirka 15 TWh per år, men varierar dock med några terawattimmar beroende på bland annat väderleksförhållanden. Detta motsvarar grovt cirka 5 procent av Finlands totala energiförbrukning, men utsläppseffekten är över 10 procent av Finlands totala utsläpp. Torv bränns fortfarande främst med virke som blandförbränning i genomsnittligt äldre pannor, där enbart virke skulle orsaka en skadlig nedsmutsning av värmeväxlarna i pannan. I bakgrundsrapporten som utarbetades på uppdrag av torvarbetsgruppen och av konsultföretaget Afry uppskattades det att användningen av torv som energikälla kommer att minska med minst 70 procent fram till 2030 på marknadsvillkor dvs. då priset på utsläppsätter stiger enligt nuvarande förväntningar.

Det är sannolikt att elproduktionen som grundar sig på torv ersätts med andra produktionssätt, såsom vindkraft. I produktionen av fjärrvärme kommer torv å andra sidan att delvis ersättas med virke i de pannor som nuförtiden använder torv och har kvar av sin livslängd. Regeringens mål är att resten av produktionen av fjärrvärme ska ersättas av teknik som inte grundar sig på förbränning. Av dessa är olika värmepumpstekniker (spillvärme, geotermisk värme osv.) det tänkbaraste alternativet. Regeringen bereder enligt regeringsprogrammet överförandet av värmepumpar och datorhallar som genererar värme till fjärrvärmenätet till skatteklass II för elström. Riksdagen behandlar en regeringsproposition om energibeskattningen, enligt vilken elskatteklass II skulle sänkas till miniminivån i EU från början av 2021.

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 841/2020 rd

Användningen av torv som energikälla har minskat redan en tid – i början av 2000-talet var förbrukningen som högst till och med runt 30 TWh. Minskningen har påverkats både av utsläppshandeln och stödsystemet för skogsflis som infördes på 2010-talet, med vilket man ersatt användningen av torv med virke i kraftverk.

Utöver att användas som energikälla är viktiga användningsändamål för torv även som växtunderlag i växthus i Finland, i annan odling inom trädgårdsproduktionen och grönsektorn, i skogsplanteskolor och som torvströ till exempel på nötgårdar och gårdar med fjäderfä. Finland har varit föregångare inte bara i produktionen av torv, utan även i forskningen kring och införande av dessa typer av användning av torv, och kunskaperna om detta har under årens lopp ökat avsevärt.

Växttorv har till exempel rätt så många fördelar jämfört med andra växtunderlag. Växttorv kan användas till många olika typer av växter, eftersom olika torvtyper avviker från varandra till exempel vad gäller deras luftighet och olika förmåga att binda fukt och näring. Variation orsakas bland annat av hur humifierad torven är samt de mossarter som växt på torvmossen, och användningen kan effektiviseras ytterligare genom att av olika torvtyper göra blandningar som lämpar sig bäst för den växt som odlas. Då användningen av växttorv för odling har avslutats, kan den fortfarande utnyttjas till exempel som jordförbättringsmedel eller i kompostering. Många konkurrerande växtunderlag såsom stenull erbjuder inte samma möjlighet till ytterligare användning eller återvinning.

Regeringen och ministerierna är medvetna om hotet mot användningen av och tillgängligheten till växttorv och torvströ, och har inlett olika åtgärder för att kartlägga läget. Jord- och skogsbruksministeriet och miljöministeriet har finansierat forskningar i till exempel tekniken för produktion av vitmossa och teknikens miljökonsekvenser. Växtunderlag av vitmossa har ansetts vara en lovande ny möjlighet för att delvis ersätta växttorv, och det finns redan flera mossprodukter på marknaden. Trots sina många goda egenskaper kan dessa bara ersätta en del av växttorvsprodukterna. Med tanke på miljön kan man uppskatta att vitmossa är en i någon mån mer hållbar råvara än växttorven, eftersom mossan efter insamlingen fortsätter att växa på insamlingsområdet och är helt förnyad inom cirka 20–30 år från insamlingen. Insamlingsområdena ligger inte på orörda torvmarker, utan på redan utdikade torvtäcker med hämmad tillväxt eller på ytterområden till gamla torvmossar.

Arbets- och näringsministeriet har för tiden 31.3.2020–31.3.2021 tillsatt en arbetsgrupp som har som uppgift att utreda hur användningen av torv på ett kontrollerat sätt i stället för att riktas till förbränning kan riktas till innovativa produkter av en högre förädlingsgrad, då användningen av torv som energikälla enligt regeringsprogrammet åtminstone halveras fram till 2030. Arbetsgruppen kommer även att utreda hur användningen av torv ändras på ett regionalt och socialt rättvist sätt och föra fram förslag om åtgärder, med vilken de negativa konsekvenserna av dessa ändringar kan reduceras eller lindras. Även om arbetsgruppens uppdrag i synnerhet lyfter fram konsekvenserna av att minska användningen av bräntorv, ser arbetsgruppen över ändringar och deras effekt på produktionen och användningen av torv inom alla delområden, även inom växttorvs- och torvströsektorn.

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 841/2020 rd

Eftersom arbetsgruppens arbete fortfarande pågår kan de åtgärder som gruppen framför inte ännu vidtas. Då arbetsgruppens rapport färdigställts granskar regeringen först de förslag som lyfts fram i rapporten och inleder efter ett politiskt övervägande åtgärder för att lindra de negativa konsekvenser som minskningen av produktionen och användningen av torv medför inom ramen för den tillgängliga finansieringen.

Helsingfors 25.11.2020

Näringsminister Mika Lintilä